SEPTEMBER 11 — 12:00

ხენ რაისი – სოპრანო
ოკა ფონ დერ დობენაუ – მეცო-სოპრანო
სანდორ გეგედუორი – ფორტეპიანო

ჯენინ ჯერსეი (1659–1695)
დუეტები და სიმღერები
„ჩემი ძვირფასო, რემო მშვენიერო“
„ვარდებზე ტკბილი“
„მუსიკა ფრონდით“
„დაიქეხეთ, საყვარლებო“

რობერტ შუმანი (1810–1856)
„მირტები“, თხზ. 25
„კაკლის ხე“
„ლოტოსის ყვავილი“
„სულეიკას სიმღერა“
„მიძღვნა“

კლარა შუმანი (1819–1896)
„მათ უყვარდათ ერთმანეთი“, თხზ. 13 No. 2
„თუ გიყვარს სილამაზითვის“, თხზ. 12 No. 2

იოჰანეს ბრაამსი (1833–1897)
„ჩემი სიყვარული ნორჩია“, თხზ. 63 No. 5
„ვით მგლოდიები მიზნადვს“, თხზ. 105 No. 1
„ვნი ცისფერი თვალები“, თხზ. 59 No. 8
„მშვენიერი ტანჯვები“, თხზ. 47 No. 4
„სასიხარულოა“, თხზ. 72 No. 4

ანტონინ დვორჟაკი (1841–1904)
მორავიული დუეტები, თხზ. 32 (რჩეული ნაკრები)

Chen Reiss – Soprano
Okka von der Damerau – Mezzo-soprano
Sandro Gegechkori – Piano

Henry Purcell (1659–1695)
Duets & Songs
My Dearest, My Fairest
Sweeter Than Roses
Music for a While
Sound the Trumpet

Robert Schumann (1810–1856)
Myrthen, Op. 25
Der Nussbaum
Die Lotosblume
Lied der Suleika
Widmung

Clara Schumann (1819–1896)
Sie liebten sich beide, Op. 13 No. 2
Liebst du um Schönheit, Op. 12 No. 2

Johannes Brahms (1833–1897)
Meine Liebe ist grün, Op. 63 No. 5
Wie Melodien zieht es mir, Op. 105 No. 1
Dein blaues Auge, Op. 59 No. 8
O liebliche Wangen, Op. 47 No. 4
Verzagen, Op. 72 No. 4

Antonín Dvořák (1841–1904)
Moravian Duets, Op. 32 (selection)

პროგრამის შესახებ
ტექსტის ავტორის ნინო ჯვანია

ამ საღამოს პროგრამას სამი საუკუნე და ერთი საერო ოდა აერთიანებს — ადამიანის ხმა, რომელიც სვლაზაც ეუბნება მუსიკალური მიხრიოტელია. სიმღერა აქ ხან თეატრის ნაწილია, ხან საქორწინო სარეჭარი, ხან პირადი აღსარება, ხან კი ხალხური პოეზიის ადათ სიყვარულე. ორი მოხეტიალეთ ხან ერთმანეთს პასეხობს, ხან დაამეკვიდებელი ისტორიებს გვიყვებნა, ბოლოს კი ფერისკაცობამ მათი ხმები კვლავ დუეტში ერთიანდებიან.

ჯენინ ჯერსეიის ოთხი სიმღერა მინი თეატრალური, სამეიმო და კამერული ვოკალური სამყაროს სხვადასხვა მხარეს გვირვებენ. „ვარდებზე ტკბილი“ და დუეტი „ჩემი ძვირფასო, რემო მშვენიერო“ ეროსა და იმპაზე, 1695 წელს შექმნილ თეატრალურ პიესას, „პასანაიოს“ — ეკეთნენს; „მუსიკა ფრონდით“ 1692 წელს „ოიდიპოსის“ შექმნილი სცენური მუსიკის ნაწილია, ხოლო „დაიქეხეთ, საყვარლები“ 1694 წლის დეკემბერს შეწინაღმდეგნილი დაბადების დღის ოდის ნაწილია. უკვე აქ ჩნდება ამ პროგრამის ერთ-ერთი მთავარის ხაბი: ერთი და იგივე ხმა შეიძლება სიყვარულის, თეატრისა და ხაჯარო ზეიმის ენად იქცეს.

XIX საუკუნის შუაგულში ეს ამბავი ბევრად უფრო პირად სივრცეში გადადის. რობერტ შუმანის „მირტები“ 1840 წელს კლარა ვიკისთვის საქორწინო საჩუქრად შეიქმნა; მცენარე მყარად ვეროვნული ალეგორიული ტრადიციიდან სიყვარულისა და ქორწინების სიმბოლო იყო. დღევანდელ პროგრამაში ამ 26-სიმღერიანი კრებულიდან ოთხი ნაწარმოები სრულდება. მათ შორის პირველი სიმღერა — „მიძღვნა“, ლოცვა ან ამ საღამოს მსოფლიო შუმანის სიყვარულის აღრესაღად როდი ჩარჩოვდება: ეს ის თავადაც კვეთილება კომპოზიტორად. „თუ გიყვარს სილამაზისთვის“ ფრედრიხ რიუკერტის ლექსზე შექმნილი სამი სიმღერიდან ერთ-ერთია, რომლებიც კლარამ რობერტთან ერთად შექმნილ ერთობლივ კრებულში „სიყვარულის გაზაფხული“ შეიტანა; „მათ უყვარდათ ერთმანეთი“ კი კაიზრის პაინეს ტექსტზეა დაწერილი და მოკვიანებით მის თხზ. 13-ში შევიდა.

ამ პირად წრეს კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ფიგურა ეკრიალება — იოჰანეს ბრაამსი. შესწავლიან მისი მეგობრობა და განსაკუთრებით კლარასთან მისი ხანგრძლივი, რთული და ახლო ურთიერთობა XIX საუკუნის მუსიკის ერთ-ერთ ყველაზე ცნობილ ისტორიად დაჩრა. მაგრამ ამ პროგრამაში ბრაამსი კიდევ ერთ ხიდსა ქმნის: სწორედ მან მიაქცია ყურადღება ახალგაზრდა ანტონინ დვორჟაკის „მორაციულ დუეტებს“ და 1877 წელს ისინი თავის გამომცემელ ფრენ ზიმროკს ურჩია გამოსაცემად. ამ რეკომენდაციამ დვორჟაკის საერთაშორისო კარიერაში გარდამტეხი როლი შეასრულა. საინტერესოა ისიც, რომ დვორჟაკმა მორაციული ხალხური სიმღერების მზა მელოდიები არ გადაამუშავა — მან ხალხური ტექსტები აიღო და მათთვის სრულიად ახალი მუსიკა დაწერა. და ასე იკვრება საღამოს წრე: ბაროკის თეატრული სიმღერიდან რომანტიკულ სიყვარულამდე, მეგობრობიდან შემოქმედებით მხარდაჭერამდე და ინდივიდუალური ავტორის ხმიდან ხალხური პოეზიის ახალ ინტერპრეტაციამდე.

ამ დროს საქართველოში...
1876 წელს, როდესაც დვორჟაკი „მორაციულ დუეტებს“ ქმნიდან, ქართული კულტურის ისტორიაში განსაკუთრებული ხამ პოლეში: თბილისში პირველად გამოიცა ია.ოის გოგებაშვილის „დედა ენა“. ნიგნმა ქართული ენის სწავლების სრულიად ახალი, თანამედროვე პეთოდი შესთავაზა და ის მალენიმე თაობისთვის არა მხოლოდ სახელმძღვანელო, არამედ კულტურული თვითმეგობის ერთ-ერთ უწნობესკოვანეს ტექსტად იქცა. საინტერესო სიმხოლური პარალელია: როდესაც დვორჟაკი ხალხური პოეზიის ახალ სახეს ეძებდა, გოგებაშვილი მშობლიურ ენას ახალი საკანმნაათლებლო ფორმით მომსადებს უქმნიდა.

Programme Notes
Nino Jvania

Three centuries and one central idea unite this recital: the human voice as music's most immediate form of storytelling. From Purcell to Dvořák, song appears here as theatre, wedding gift, private confession and the renewed life of folk poetry. The relationship between the two female voices continually changes: at times they answer one another, at times they tell independent solo stories, and in Dvořák they finally come together again as true partners in duet. The four Purcell selections open windows onto different parts of his theatrical, ceremonial and intimate vocal world. „Sweet Than Roses“ and the duet „My Dearest, My Fairest“ both belong to the 1695 play Pausanias; "Music for a While" comes from Purcell's 1692 incidental music for "Oedipus", while "Sound the Trumpet" was written for Queen Mary's birthday ode of 1694. Already here one of the recital's central threads appears: the same human voice can become the language of love, theatre and public celebration. By the middle of the nineteenth century, the story moves into a much more private sphere. Robert Schumann's "Myrthen" was created in 1840 as a wedding gift for Clara Wieck; the myrtle itself was traditionally associated with marriage and bridal wreaths. Four songs from the twenty-six-song collection are heard tonight, including its opening number, "Widmung" ("Dedication"). Clara, however, appears in this recital not merely as the recipient of Robert's love, but as a composer in her own right. "Liebst du um Schönheit" is one of three Rückert settings that she contributed to the joint Robert-and-Clara collection "Liebesfrühling", while "Sie liebten sich beide", on a poem by Heinrich Heine, was later included in her Op. 13. Another central figure enters this intimate circle: Johannes Brahms. His friendship with the Schumanns, and especially his long, complex and close relationship with Clara, became one of the best-known human stories of nineteenth-century music. Yet in this programme Brahms also forms another bridge. It was he who took a keen interest in the young Antonín Dvořák's "Moravian Duets" and, in 1877, recommended them to his publisher Fritz Simrock. That recommendation became an important turning point in Dvořák's international career. Significantly, Dvořák did not simply arrange existing Moravian folk melodies: he took folk texts and supplied them with entirely new music. The recital thus comes full circle — from Baroque theatre to Romantic love, from friendship to artistic advocacy, and from the individual composer's voice to a new life for folk poetry.

Meanwhile in Georgia...
The year 1876, in which Dvořák composed the Moravian Duets, Op. 32, was also a landmark year in Georgian cultural history: the first edition of Iakob Gogebashvili's "Deda Ena" (Mother Tongue) was published in Tbilisi. The book introduced a modern approach to teaching the Georgian language and became, for generations, not merely a school reader but one of the central texts of Georgian cultural identity. There is a fitting parallel: in the same year that Dvořák gave folk poetry a new life through newly composed music, Gogebashvili was giving the native language a new educational form and a future.